

قابل توجه دانشجویان گرامی داوطلب در آزمون کارشناسی ارشد

رشته علوم قرآن و حدیث (کد ۱۱۱۱)

آزمون کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۹ براساس برنامه درسی جدید مصوب سال ۱۳۹۵ برگزار می شود، از این رو خلاصه منابع و سرفصل های دروس برای این آزمون بر اساس ویژگی های یاد شده، در فهرست زیر تنظیم شده است.

گروه علوم قرآن و حدیث دانشکده الهیات

دانشگاه فردوسی مشهد

۱- دروس علوم قرآنی: (شامل علوم قرآنی ۱ و ۲ و ۳ و ۴) و تاریخ قرآن:

مباحث اسامی قرآن، وحی، نزول قرآن (نزول دفعی و تدریجی، اولین و آخرین آیات و سور نازل شده، ترتیب نزول)، اعجاز قرآن، تحریف ناپذیری قرآن، مکی و مدنی، اسباب نزول، محکم و متشابه، ناسخ و منسوخ، عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مبین، مفهوم و منطوق، جمع قرآن، رسم الخط قرآن، قرائت و قراء سبعة، کتابت قرآن و آداب آن، چاپ قرآن.

منابع اصلی و فرعی: الاتقان فی علوم القرآن / سیوطی (انواع ۴۵، ۴۶، ۴۹ و ۵۰) و علوم قرآنی / استاد محمدهادی معرفت، و تاریخ قرآن کریم / استاد محمدباقر حجتی، تاریخ قرآن / استاد محمدهادی معرفت، و ... یادآوری: آن بخشی از منابع و کتاب های یاد شده که براساس سرفصل های یادآوری شده، آمده است در آزمون مدنظر است.

۲- دروس تفسیر قرآن

الف: دروس تفسیر ترتیبی قرآن (شامل تفسیر ۱ و ۲ و ۳): تفسیر سوره های مجادله، حشر، ممتحنه، صف، جمعه، منافقون، تغابن، طلاق، تحریم، ق، ذاریات، طور، نجم، قمره الرحمن، واقعه، حدید

منابع اصلی و فرعی: ترجمه قرآن آیه الله مشکینی و ترجمه آن محمدرضا صفوی و شرح و ازگان (مفردات) و تفسیر فشرده [بدون ذکر منابع تفسیری در سرفصل‌ها و جزوه ارسالی از شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت عتف ولی در حد تفسیر المیزان].

ب: دروس تفسیر موضوعی قرآن (شامل تفسیر موضوعی ۱ و ۲): شامل مباحث مقدماتی و نیز مانند: مباحث لهُو در قرآن، شرح صدر در قرآن، ابتلاء در قرآن، تفکر در قرآن، طغیان و طاغوت در قرآن، داستان آدم در قرآن

۳- دروس حدیثی (شامل: تاریخ حدیث، مصطلح الحدیث، فقه الحدیث ۱ و ۲ و ۳، مأخذشناسی حدیث)

الف: تاریخ حدیث شامل: حدیث و معادل‌های آن، حدیث در دوران پیامبر (ص)، حدیث در دوره خلفای اولیه، حدیث در دوره بنی‌امیه، تدوین آغازین حدیث در شیعه در قرن نخست، عصر صادقین (ع)، اصول اربعه و جوامع قبل از کتب اربعه، کتب اربعه حدیثی شیعه، صحاح سته و مباحث زیر مجموعه آن‌ها.

منابع اصلی: تاریخ عمومی حدیث / مجید معارف، سیری در تاریخ حدیث شیعه / مجید معارف، تاریخ حدیث (درسنامه) / احمد پاکتچی و منابع فرعی بسیاری که در این باره در سرفصل‌ها آمده است.

ب: مصطلح الحدیث شامل: خبر واحد، خبر متواتر، تقسیم‌های مختلف خبر واحد و اصطلاحات آن بر اساس ویژگی روایان، تعداد طرق، تفاوت در نقل سند و متن و

منابع اصلی: باز پژوهی مصطلحات حدیثی در نگاه فریقین / شادی نفیسی

ج: مأخذشناسی حدیث شامل: **۱-** منابع اهل سنت در دوره متقدمان (مانند: موطأ / مالک بن انس، مسند / احمد بن حنبل، صحاح سته، محاجم طبرانی، مستدرک حاکم نیشابوری، مستخرجات صحیحین، جامع الاصول، جامع المسانید / ابن کثیر، الجامع الکبیر / سیوطی، کنز العمال / متقی هندی، زوائد نویسی در حدیث اهل سنت، موضوعات نگاری در حدیث اهل سنت، کتب دیگر حدیثی اهل سنت، مانند: اطراف، اجزاء، اربعین، العلل، مختلف الحدیث، غریب الحدیث، تفاسیر روایی، مراسیل، طبقات، فهارس، شروح کتب رواین، مهم‌ترین آثار علوم حدیث.

۲- منابع حدیث شیعه در دوره متقدمان (مانند: کتب حدیثی اصحاب ائمه (ع) در قرن سوم، مانند: جوامع اقدمین

شیعه از بزنتی، یونس بنی عبدالرحمن، حمید بن زیاد دهقان و ... محاسن برقی، کتب اربعه، حدیثی قدیمی شیعه.

سایر آثار متقدمان، مانند: کتب حدیثی شیخ صدوق، شیخ مفید، شیخ طوسی، سید مرتضی و پدیده الغیبه نویسی، و منابع حدیثی شیعه در دوره متأخران، مانند: بحار الانوار، و وسائل الشیعه و الوافی و تفاسیر گسترده روایی، مانند: البرهان، نورالثقلین و الصافی و آثار حدیثی مهم دیگر محدثان متأخر درباره ادعیه و زیارات، احادیث فقهی، اربعین نویسی و مناقب نویسی، شروح و تعالیق حدیثی و علوم حدیثی شیعه.

منبع اصلی: تاریخ عمومی حدیث / مجید معارف / (مباحث مأخذشناسی در لابه لای این کتاب).

د- فقه الحدیث (شامل: فقه الحدیث ۱ و ۲ و ۳) مباحث کلیات فقه الحدیث (تعریف، ضرورت، جایگاه، کاربرد و پیشینه)، مباحث فقه الحدیث، فهم مفردات، فهم ترکیبات و فهم و مقصود حدیث، نقش قرینه‌ها در فهم حدیث و انواع آن، قرینه‌های متصل لفظی و غیرلفظی (اسباب ورود حدیث)، قرینه‌های منفصل لفظی، آشنایی با روش فهم موضوع‌های کلان حدیثی، توانمندی در موضوع‌شناسی احادیث، توانمندی در عنوان‌دهی احادیث، به کارگیری روش‌های فهم حدیث در موضوع‌های مختلف حدیثی، توانمندی در شیوه استنباط از متون حدیثی و همه مباحث زیر مجموعه موارد ذکر شده در بالا.

منابع اصلی: روش فهم حدیث / عبدالهادی مسعودی، حدیث خوانی روشمند / مهدی غلامعلی، منطق فهم حدیث / سید محمد کاظم طباطبایی، الکافی / کلینی ج ۳ و ۹ و ۱۰ و ۱۲ (چاپ، تهران، الاسلامیه، ۱۴۰۷ق)، نهج‌الذکر / محمدی ری‌شهری، نهج‌الدعاء / محمدی ری‌شهری.

